

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

3. ünite

KAZANIM TESTİ

Anadolu İmam Hatip Lisesi Meslek Dersleri

KELAM

25 soru

SINIF 12

Ankara, 2022

1. Din, Allah tarafından insanları doğruya sevk etmek üzere vahiy yoluyla ve peygamberleri aracılığıyla gönderilen ilahi kurallar bütünüdür. Dinin iki temel kaynağı Kur'an ve sünnettir. Dinî yorum ise dinin hükümlerin uygulanması sırasında ortaya çıkan anlayış farklılıklarıdır. Kur'an'da ve sünnette varlığı ve manası kesin olan hususlarda dinî yorum oluşturulamaz.

Verilen bilgilere göre din ve dinî yorum ile ilgili olarak hangisi söylenebilir?

A) Muhkem (anlamı açık ve net) ayetlerde dinî yorum yapılamaz.

B) Kur'an ve sünnette yer almayan konularda dinî yorum yapılamaz.

C) Müteşabih (anlamı kapalı) ayetlerde dinî yorum yapılamaz.

D) Kur'an'daki tüm ayetler dinî yorum kapsamında değerlendirilir.

E) Peygamberimizin (s.a.v.) sünnetleri dinî yorum kapsamına girmez.

2. Din ve dinî yorum konusunu işleyen Feramuz Hoca dersin sonunda bir tablo oluşturarak dersi kalıcı hale getirmek ister. Din ve dinî yorum kavramları arasındaki farkları öğrencilerden de aldığı cevaplar ile şekillendirir. Feramuz Hoca'nın öğrencilerden aldığı cevaplar ile oluşan tablo şu şekildedir:

I	Din tektir.	Dinî yorumlar birden fazla olabilir.
II	Din evrenseldir.	Dinî yorumlar bölgeseldir.
III	Din vahye dayanır.	Dinî yorumlar kişilerin görüşlerine dayanır.
IV	Dinin hükümleri değişir.	Dinî yorumlar değişmez.
V	Din bağlayıcıdır.	Dinî yorumun herkese yönelik bir bağlayıcılığı yoktur.

Oluşturulan tabloda verilen bilgilerden hangisi <u>yanlıştır</u>?

A) I

B) II

C) III

D) IV

E) V

3. İslam dini üç ana temel üzere kuruludur. Bunlar inanç, ibadet ve ahlak kurallarıdır.

Kelam ilminde inanç konuları hangi isimle yer alır?

A) Fıkhi meseleler

B) Muamelat konuları

C) İtikadi meseleler

D) Ukubât konuları

E) Etik hususlar

4. İnsanların dini konularda farklı düşüncelere sahip olmaları ile ortaya çıkan gruplar vardır. Bunlar ortaya çıkış sebeplerine göre farklı isimler alırlar. Dinî gerekçelerle ortaya çıkan gruplara mezhep, siyasi gerekçelerle ortaya çıkanlara ise fırka denir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi bir fırkanın doğuşunda etkili olan konulardandır?

A) Allah'ın evreni altı günde yaratması

B) Hilafet ve imamet konusundaki tartışmalar

C) Namazın farzları ve vacipleri meselesi

D) Zekât, fitre ve fidye miktarlarının tespiti

E) Cemel Savaşı'na katılanların dini açından durumu

5. İslam'ın inanç ve ibadet ile ilgili konularında farklı kanaatlerin sistematik hale gelmesi ile mezhepler ortaya çıkmıştır.

Aşağıdakilerden hangisi bir mezhep <u>değildir</u>?

A) Hanefilik

B) Matürîdîlik

C) Eş'arilik

D) Kadirilik

E) Şafiilik

6. Dinin esaslarına bağlı kalarak ve zamanın şartları dikkate alınarak inanç ve ibadet konularında farklı yorumlar ortaya çıkmıştır. Bu yorumlara mezhep adı verilir. Yorum farklılıklarının sebebi siyasi olduğunda meydana gelen oluşumlara ise fırka denir. Fırka ve mezhep kavramlarını kesin çizgilerle birbirinden ayırt etmek çoğu zaman mümkün olmayabilir. Zira siyasi sebeplerle ortaya çıkan bir yapı, yorum farklılıklarını zamanla dinî gerekçelerle ifade edebilir. Aynı şekilde inanç ve ibadet konularında oluşan yorum farklılıkları zamanla siyasi söylemler geliştirebilir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi <u>yanlıştır</u>?

A) Mezhep ve fırka kavramları çıkış sebepleri itibariyle birbirinden farklıdır.

B) Siyasi tartışmalar sebebiyle oluşan yorum farklılıkları fırkaları doğurur.

C) İbadet konularındaki yorum farklılıkları mezheplerin doğuşuna zemin hazırlamıştır.

D) Mezhep ve fırka kavramları zamanla iç içe geçebilir ve ayırt edilmeleri güçleşebilir.

E) Fırka ve mezhepler yorumlarını zamanla değiştirdiğinde ortak bir isimle ifade edilir.

7. Sena dinî yorumlarla ilgili bazı kavramların yer aldığı bir kavram haritası hazırlamış ve sınıfa getirmiştir.

I	Akaid	İslam inanç sistemini savunan ilim
II	Kelam	İslam inanç sisteminden tartışmaya girmeden özet olarak bahseden ilim
III	Fırka	Siyasin yorum farklılıkları ile ortaya çıkan oluşumlar
IV	Mezhep	İnanç ve ibadet konusundaki dinî yorumlar
V	İtikat	Dinin inanç alanı

Sena'nın kavram haritasında hangileri yer değiştirirse yanlışlık düzeltilmiş olur?

A) I ile II

B) I ile III

C) II ile IV

D) II ile V

E) III ile V

8. Peygamberimizin (s.a.v.) zamanında başlayan fetihler zamanla daha da hız kazanmıştır. Fetihlerle yayılan İslam, bir yandan kökleşme sürecini devam ettirirken diğer yandan Roma, Bizans ve Sasanî medeniyetiyle yüz yüze gelmiştir. Yeni medeniyet, din ve kültürlerle karşılaşan Müslümanlar, bu coğrafyalarda yaşayan insanlara İslam'ı anlatırken bir taraftan da onların soruları ve sorunlarını öğrenmişlerdir. Bu durum, yeni yorum kapılarının açılmasına sebep olmuş ve Cebriye, Kaderiye ve Mutezile'nin doğuşuna zemin hazırlamıştır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?

A) Yabancı din, kültür ve medeniyetler dinî yorum farklılıklarına sebep olmuştur.

B) Müslümanlar fetih hareketleri ile yeni kültür ve medeniyetlerle karşılaşmıştır.

C) Fethedilen topraklardaki insanların soruları karşılıklı etkileşime sebep olmuştur.

D) Yabancı din ve medeniyetlerin etkisiyle İslam dünyasında siyasi ayrılıklar başlamıştır.

E) Yabancı din, kültür ve medeniyetler, Mutezile mezhebinin doğuşunda etkili olmuştur.

9. İslam düşüncesinde yorum farklılıklarının başlıca sebepleri şunlardır:

I. Dinî metinlerin lafızlarından kaynaklanan sebepler
II. Hilafet meselesi ve siyaset
III. Müslümanlar arasındaki iç savaşlar
IV. Yabancı din, kültür ve medeniyetlerin etkisi
V. İslam'ın insanlara tanıdığı fikir ve vicdan hürriyeti
VI. İnsanın düşünen varlık olması

Bunlardan hangisi "siyasi sebepler" olarak değerlendirilebilir?

A) I ve II

B) I ve III

C) II ve III

D) III ve V

E) IV ve VI

10. Dört Halife Dönemi'ndeki siyasi tartışmalar ve iç savaşlar sebebiyle çok sayıda insan hayatını kaybetmiştir. Bu durum Müslümanlar arasında derin izler bırakmış ve yeni tartışmaları doğurmuştur.

Aşağıdakilerden hangisi iç savaşlar sonrasında ortaya çıkan itikadi tartışmalardan biridir?

A) Adam öldürmek büyük günah olduğuna göre bu fiili işleyenlerin durumu nedir?

B) Ayet ve hadislerin inanç konularında delil olmasında temel ölçüt ne olmalıdır?

C) Felsefe ve mantık ilminin kelama dâhil olması faydalı mı zararlı mıdır?

D) Kur'an'ı anlamak ve yorumlamak için belirli düzeyde ilim sahibi olmak gerekli midir?

E) Müteşabih ayetlerin yorumunda takip edilmesi gereken metot ne olmalıdır?

11. Kur'an-ı Kerim'deki ayetler bazen açık ve anlaşılır iken bazen anlamı kapalı olup anlaşılması için yüksek seviyede bilgi gerektirir. Anlamı kapalı olan ayetlere müteşabih ayetler denir. Bunlar farklı şekilde anlaşılma ve yorumlanmaya müsaittir.

Aşağıdaki ayetlerden hangisi müteşabih ayetlere örnek olabilir?

A) "Biz her peygamberi, ancak kendi kavminin diliyle gönderdik ki onlara (Allah'ın emirlerini) iyice açıklasın..." (İbrahim suresi, 4. ayet.)

B) "O gökleri ve yeri altı günde yaratan sonra Arş'a kurulandır..." (Hadîd suresi, 4. ayet.)

C) "Senden önce de ancak kendilerine vahyettiğimiz kimseleri peygamber olarak gönderdik; eğer bilmiyorsanız kitaplar hakkında bilgi sahibi olanlara sorun." (Enbiyâ suresi, 7. ayet.)

D) "Tûr-i Sînâ'da da yetişen bir ağaç daha meydana getirdik ki bu ağaç hem yağ hem de yiyenlerin ekmeğine katık edecekleri (zeytin) verir." (Mü'minûn suresi, 20. ayet.)

E) "Yeryüzüne bir bakmazlar mı? Orada her güzel çiftten nice bitkiler yetiştirdik." (Şuarâ suresi, 7. ayet.)

12. İslam düşüncesinde yorum farklılıklarının sebeplerinden biri hilafet tartışmaları ve siyasettir. Kur'an'da ve hadislerde halifenin kim olacağı meselesi ve nasıl belirleneceği hususuna dair açık bir beyan bulunmamaktadır. Kur'an'da bir ilke olarak istişare tavsiye edilmiş, ehliyet ve liyakate önem verilmiş ancak bir isim veya grup adı belirtilmemiştir. Hilafet tartışmaları esasen dinî bir mesele de değildir. Ancak Şia'nın imamet meselesini imanın şartları arasında sayması sebebiyle bu konu mezhepler arasında tartışmalara sebebiyet vermiştir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Hilafet ve imamet meselesi İslam düşüncesinde yorum farklılıklarına sebep olmuştur.

B) Halife seçimi dünyadaki benzer örneklere bakılarak en uygun yöntemle belirlenmelidir.

C) Kur'an-ı Kerim'de imamet meselesi ile ilgili kişi veya grup isimleri verilmemiştir.

D) Hilafet ve imamet tartışmaları özü itibariyle dinî bir tartışma konusu değildir.

E) İmamet konusu Şia tarafından iman konusu sayılması sebebiyle mezheplerce ele alınmıştır.

13. İslam âleminde geçmişte ortaya çıkan itikadi ve siyasi mezhepler bugün de varlığını devam ettirmekte ve Müslümanların hayatına yön vermektedir. Birden çok yorumun ortaya çıkması Müslümanların hayatını kolaylaştırdığı gibi İslam'a girecek olanların sayısına da olumlu katkı sağlamıştır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

A) İtikadi ve siyasi yorum farklılıkları Müslümanların birliğine zarar vermiştir.

B) İslam'a girecek olan kimseler için yorum farklılıklarının fazlalığı dezavantaj olmuştur.

C) Yorum farklılıklarının fazlalığı bir eksiklik değil zenginlik olarak görülmelidir.

D) İtikadi yorumların farklılığı faydalı iken siyasi yorum farklılıkları zararlıdır.

E) Geçmişte ortaya çıkan itikadi yorumlardan bir kısmı günümüze ulaşamamıştır.

14. İtikadi mezheplerde temel meselelerde hiçbir farklılık yoktur. Namazların beş vakit olması, rekât sayıları, Ramazan ayında orucun farz olması, zenginlere zekâtın farz olması ve gücü yetenlerin hacca gitmesi tüm mezheplerde ortak bir inanç konusudur. Ancak detay konularda bir takım farklılıklar vardır. İnsanların içinde bulunduğu şartların değişik olması itibariyle bu farklılıklar, alternatif uygulama şekilleri sunar ki bu bir zenginliktir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

A) İtikadi konularda temel ve detay meselelerde hiçbir farklılık olmamıştır.

B) İtikadi mezhepler namaz, oruç ve zekât gibi temel konularda farklı yorumlar geliştirmiştir.

C) İnsanlar ve yaşadıkları şartlar aynı olduğu için itikadi yorum farklılıklarının aynı olması gerekir.

D) İtikadi yorum farklılıkları insanlara alternatif uygulama imkânları vererek zenginlik sağlar.

E) İtikadi konulardaki farklı yorumlar İslam'ın emir ve yasaklarının uygulanmasını zorlaştırmıştır.

15. Ehl-i sünnet ve'l-cemaat, Hz. Muhammed'in sünnetine uyan, onun ve ashabının yolundan yürüyen kimselere verilen bir isimdir. Bu kavram hicri 3. yüzyılda ortaya çıkmış ve Müslümanların büyük çoğunluğu tarafından kabul edilen bir ekol haline gelmiştir. İnanç ve amel bakımından orta yolu temsil eden Ehl-i sünnet'in inançla ilgili görüşlerinin şekillenmesinde Hasan Basrî ve İmam-ı Âzam Ebu Hanife'nin çok önemli katkıları olmuştur. Ebu Hanife'nin görüşlerini Maveraünnehir bölgesinde devam ettiren ve geliştiren İmam Mâtürîdî ile Basra bölgesinde Mutezile mezhebinden ayrılarak görüşlerini açıklayan İmam Eş'ari Ehl-i sünnetin en önemli iki temsilcisi olmuştur.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?

A) Ehl-i sünnet Peygamber Efendimizin ve ashabın yolunu takip etmeyi metot edinmiştir.

B) Ehl-i sünnet inanç ve amel bakımından bütün mezhepler içinde orta yolu temsil eder.

C) Ehl-i sünnet'in ilk temsilcileri hasan Basrî ve İmam Âzam Ebu Hanife'dir.

D) İmam Mâtürîdî itikadi görüşlerini Ebu Hanife çizgisinde devam ettirmiştir.

E) Ehl-i sünnetin ekolleşme döneminde ilk temsilcisi İmam Eş'ari olmuştur.

16. Selefilik, Allah'ın sıfat ve fiilleri başta olmak üzere inanç konularına ait olan ayet ve hadisleri hiçbir yorum yapmadan kabul eden bir yaklaşımdır.

Buna göre aşağıdaki durumlardan hangisi selefi bir akide (inanç) <u>olamaz</u>?

A) Allah'ı şanına uygun düşmeyen şeylerden tenzih etmek

B) Müteşabih konularda yorum yapmadan kişinin acziyetini kabul etmesi

C) Müteşabih konularda soru sormayıp sükût etmek

D) Allah'ın isim ve sıfatlarını Kur'an ve hadislerde nasılsa öyle tasdik etmek

E) Allah'ın ahirette müminler tarafından görüleceğini kabul etmek

17. Ehl-i sünnetin öncüleri kabul edilen ilk dönem Selefiler ile günümüzdeki Selefiler'i birbirinden ayırt etmek gerekir. Zira dini anlama ve yaşama tarzları itibariyle günümüz Selefiler'i ilk dönem Selef düşüncesinden tamamen farklıdır. İlk dönem Selef âlimleri İslam dünyasında ortaya çıkan fitne hareketleri ve yanlış düşüncelere karşı dinin saf halini yaşamayı ilke edinen ve tartışmalardan uzak kalan kimselerdir. Günümüz Selefiler'i ise daha çok ideolojik bir bakış açısı ile kendi dışında kalan yorumları inkârcılık ve bid'at ehli olmakla suçlayan hatta onlarla mücadele etmeyi görev sayan bir anlayışa dönüşmüştür.

Buna göre, günümüz Selefi düşüncesi ile ilk dönem Selefi düşüncesi arasındaki <u>en temel fark</u> nedir?

A) Allah'ı şanına uygun düşmeyen şeylerden uzak tutması

B) Müteşabih konularda yorum yapmadan kişinin acziyetini kabul etmesi

C) Müteşabih konularda soru sormayıp sükût etmesi

D) Allah'ın isim ve sıfatlarını Kur'an ve hadislerde nasılsa öyle tasdik etmesi

E) İdeolojik bir bakış açısıyla kendi dışında kalan yorumları inkâr etmesi

18. Ebu Mansûr el-Mâtürîdî aklın, bilgi kaynağı olarak kullanılmasında Mutezile ile Eş'arilik arasında yer almış, kader, iyi kötü, hikmet ve irade gibi konularda akılcı bir tutum benimsemiştir.

İmam Mâtürîdî'nin iyi kötü ile ilgili görüşü aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A) İyi ve kötü insanların bileceği bir konu değildir.

B) İyi ve kötü Kur'an ve hadislerle belirlenir.

C) İyi ve kötü insan tabiatında var olduğu için akılla bilinir.

D) Allah'ın emrettikleri iyi, yasakladıkları kötüdür.

E) Naslarda olmayan konularda iyilik ve kötülük aranmaz.

19. **Aşağıdaki itikadi düşüncelerden hangisi Ehl-i sünnete uygun değildir?**

A) Kalbinde iman olduğu halde baskı altında inkâr eden kimse Allah katında mümindir.

B) Allah'ın zati ve subûtî sıfatları vardır. Bu sıfatlar Allah'ın zatının ne aynısı ne de gayrısıdır.

C) Hilafet ve imamet bir iman meselesi değildir. Halifenin kim olacağı naslarda yer almaz.

D) Adam öldürmek büyük günahtır, meşru bir gerekçe olmaksızın adam öldüren kişi dinden çıkar.

E) İnsanların fiilleri de dâhil olmak üzere âlemdeki her şeyi yaratan Allah'tır.

20. Kelam ilminde bir konunun inanç (akide) konusu olabilmesi için Kur'an-ı Kerim'de açık ve anlaşılır bir ayetin olması veya mütevatir bir hadisin olması gerekir.

Buna göre aşağıdaki durumlardan hangisi bir akide (inanç) olamaz?

A) Allah'ın semi (işitme) ve basar (görme) sıfatları vardır.

B) Hz. Muhammed peygamberlerin sonuncusudur (hatemü'l-enbiyâ).

C) Meleklere iman etmek temel iman esaslarından biridir.

D) İnsan fiillerini (ef'al-i ibâd) kendisi yaratır.

E) İnsan öldükten sonra yeniden diriltilecektir.

21. İtikadi mezhepler içinde bilgi kaynağı olarak akla çok fazla yer vermesi ile ön plan çıkan bir ekoldür. Hasan Basrî'nin ders halkasından ayrılan Vasıl b. Atâ tarafından kurulduğu kabul edilir. İnanç esasları; tevhid, adalet, el-menzile beyne'l-menzileteyn, el va'd ve'l-va'id ve emr-i bi'l-maruf ve nehy-i ani'l-münker olmak üzere beş temel ilkesi vardır. Abbasiler Dönemi'nde devletin resmi mezhebi olan bu ekolün günümüzde fazla takipçisi yoktur.

Bahsedilen itikadi mezhep aşağıdakilerden hangisidir?

A) Mutezile

B) Selefilik

C) Mâtürîdîlik

D) Eş'arilik

E) Haricilik

22. İtikadi mezheplerin öğrenildikten sonra isimlerinin veya görüşlerinin unutulduğunu fark eden Betül, mezhepler ile görüşlerini hatırlatacak bir kavram haritası yapar.

Mutezile	Beş temel ilke (usul-i hamse)
Cebriye	İnsan rüzgârın önündeki bir yapraktır.
Haricilik	Hakem olayı, "Hüküm yalnızca Allah'ındır." ayeti.
Şia	Halifelik Hz. Ali ve onun soyundan gelenlerindir.
Mürcie	Büyük günah işleyen dinden çıkar, ebedi cehennemdedir.

Betül'ün kavram haritasında hangi mezhebin görüşü yanlıştır?

A) Mutezile

B) Cebriye

C) Haricilik

D) Şia

E) Mürcie

23. Müslümanlar arasında derin ayrılıklara sebep olan olayların başında Sıffin Savaşı ve Hakem olayı gelmektedir. Sıffin Savaşı sonrasında gerçekleşen Hakem Olayı sonrasında Hz. Ali'yi destekleyenler içinden bir grup Hz. Ali'den ve ordusundan ayrılmıştır. Hariciler denilen bu grup En'âm suresi, 57. ayette geçen "...Hüküm yalnızca Allah'ındır.." ibaresinden hareketle hakemi kabul edenleri küfre düşmekle suçlamışlardır. Harici harekete katılanlar genellikle şehir hayatından uzak çölde yaşayan, otorite altına girmeyi sevmeyen ve Hz. Osman Dönemi'ndeki yanlışlıklar sebebiyle Kureyş merkezi otoritesine tepki duyan kimselerdir. Kendilerinden başka hiç kimseyi Müslüman olarak kabul etmemeleri ve dindeki aşırılıkları tarih sahnesinden silinmelerine sebep olmuştur. Ancak günümüzde bir takım oluşumların kendileri dışında kalan kimseleri tekfir etmeleri sebebiyle Haricî zihniyeti devam ettirdikleri görülmektedir.

Buna göre Haricilik ile ilgili olarak hangisi söylenemez?

A) Hz. Ali'nin Sıffin Savaşı'nda hakemi kabul etmesinin ardından ortaya çıkmışlardır.

B) En'âm suresi 57. ayetini itikadi düşünceleri için adeta slogan haline getirmişlerdir.

C) Hz. Osman'a akrabalarına görev verdiği için karşı çıkmış ve onunla mücadele etmişlerdir.

D) Kendilerinden başka hiç kimseyi Müslüman olarak görmeyen katı bir taassup sahibidirler.

E) Günümüzde resmi temsilcileri olmasa da fikirlerini devam ettiren bir takım oluşumlar vardır.

24. Mezheplerin doğuşunda itikadi anlamda en çok tartışılan konu büyük günah işleyen kimsenin durumudur. Büyük günah işleyen kimselere, "Kâfir olur ve ebedi cehennemde kalır." diyen mezheplere karşı büyük günah işleyen kimsenin durumunu ahirete bırakalım diyen başka bir mezhep daha ortaya çıktı. Bu mezhep büyük günah işleyen hakkında hükmü Allah'a bırakıp ahirete ertelenmesinin uygun olacağını iddia etti. Onlara göre amel imanın bir parçası değildir, artmaz ve eksilmez. İman, Allah'ı bilmekten ibarettir.

Bahsedilen itikadi mezhep aşağıdakilerden hangisidir?

A) Mutezile

B) Mürcie

C) Şia

D) Eş'arilik

E) Haricilik

25. "İnsan, rüzgarda savrulan bir yaprak gibidir."

Yukarıdaki ifade itikadi ve siyasi mezheplerden hangisinin görüşlerine uygun düşer?

A) Mutezile

B) Selefilik

C) Mâtürîdîlik

D) Cebriye

E) Haricilik

CEVAP ANAHTARI

DÖGM MATERYAL

Etkinlik Kitabı

Soru Havuzu

Çalışma Kitabı

Video

Etkinlik Uygulamaları

Etkileşimli Kitap

İnfografi

Sesli Kitap

Ders Sunusu

DİN ÖĞRETİMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ